

Торайғыров университетінің
ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
Торайғыров университета

**ТОРАЙҒЫРОВ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ
ХАБАРШЫСЫ**

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ СЕРИЯСЫ
1997 ЖЫЛДАН БАСТАП ШЫҒАДЫ

**ВЕСТНИК
ТОРАЙҒЫРОВ
УНИВЕРСИТЕТА**

ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ СЕРИЯ
ИЗДАЕТСЯ С 1997 ГОДА

ISSN 2710-2661

№ 2 (2024)

ПАВЛОДАР

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
Торайгыров университета

Педагогическая серия
выходит 4 раза в год

СВИДЕТЕЛЬСТВО

о постановке на переучет периодического печатного издания,
информационного агентства и сетевого издания
№ KZ03VPY00029269

выдано

Министерством информации и коммуникаций
Республики Казахстан

Тематическая направленность

публикация материалов в области педагогики,
психологии и методики преподавания

Подписной индекс – 76137

<https://doi.org/10.48081/QWNJ5612>

Бас редакторы – главный редактор

Аубакирова Р. Ж.

д.п.н. РФ, к.п.н. РК, профессор

Заместитель главного редактора

Жуматаева Е., *д.п.н., профессор*

Ответственный секретарь

Каббасова А. Т., *PhD доктор*

Редакция алқасы – Редакционная коллегия

Мағауова А. С.,

д.п.н., профессор

Бекмағамбетова Р. К.,

д.п.н., профессор

Самекин А. С.,

доктор PhD, ассоц. профессор

Син Куэн Фунг Кеннет,

д.п.н., профессор (Китай)

Желвис Римантас,

д.п.н., к.псих.н., профессор (Литва)

Авагян А. В.,

д.п.н., ассоц. профессор (Армения)

Томас Чех,

д.п.н., доцент п.н. (Чешская Республика)

Омарова А. Р.,

технический редактор

За достоверность материалов и рекламы ответственность несут авторы и рекламодатели

Редакция оставляет за собой право на отклонение материалов

При использовании материалов журнала ссылка на «Вестник Торайгыров университета» обязательна

***П. Қ. Меңлібай, М. Н. Мусабаева**

Л. Н. Гумилёв атындағы

Еуразия ұлттық университеті,

Қазақстан Республикасы, Астана қ.

*e-mail: menlibai.perizat12.02@gmail.com

ГЕОГРАФИЯНЫ ОҚЫТУДА ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ИНТЕГРАЦИЯЛАУ: 7-СЫНЫП ТӘЖІРИБЕСІ

Бұл зерттеу жобасы 7-сынып деңгейінде географияны оқытуда жаңа технологияларды біріктіруге арналған. Қазіргі білім беру контекстінде оқытудың инновациялық әдістері мен құралдарын енгізу оқу процесінің тиімділігін арттыруға және оқушылардың назарын аударуға бағытталған өзекті міндет болып табылады.

Зерттеудің мақсаты: 7-сыныпта географияны оқыту процесіне жаңа технологияларды біріктіру тәжірибесін анықтау, сондай-ақ олардың оқушылардың академиялық жетістіктеріне әсерін және олардың пәнді оқуға деген ынтасын бағалау.

Зерттеу барысында интерактивті оқыту платформалары, виртуалды экскурсиялар, географиялық модельдер жасауға арналған компьютерлік бағдарламалар және басқалар сияқты әртүрлі инновациялық әдістер қолданылды. Оқушылардың оқу процесіне белсенді қатысуына ықпал ететін интерактивті оқыту әдістерін қолдануға баса назар аударылды.

Зерттеу нәтижелері жаңа технологияларды интеграциялаудың 7-сыныптағы географияны оқытуға оң әсерін көрсетті. Оқушылар пәнге көбірек қызығушылық танытты, академиялық көрсеткіштерін жақсартты және заманауи ақпараттық технологиялармен жұмыс істеу дағдыларын дамытты.

Осылайша, 7-сынып деңгейінде географияны оқытуда жаңа технологияларды интеграциялау білім беру сапасын арттыруға және оқушыларды пәнді оқуға ынталандыруға ықпал ететін тиімді және перспективалы тәсіл болып табылады.

Кілтті сөздер: Жаңа технология, Мультимедиялық технологиялар, Инновация, Интерактивті карта, ГАЖ технологиялар, Виртуалды экскурсиялар.

Кіріспе

Қазіргі ақпараттық қоғамында оқу процесінде жаңа технологияларды қолдану маңызды бола түсуде. Инновациялар айтарлықтай нәтиже бере алатын ең перспективалы бағыттардың бірі-географияны оқыту. Бұл мақалада біз 7-сыныптың оқу процесіне жаңа технологияларды енгізу тәжірибесін қарастырамыз және осы тәсілдің тиімділігін бағалаймыз. Заманауи технологиялар мен оқыту әдістері мектепте географияны оқытуды жақсартуға кең мүмкіндіктер ашады. Дәстүрлі оқулықтар мен дәрістердің орнына тәрбиешілер интерактивті карталарды, виртуалды экскурсияларды, ойын технологияларын, онлайн ресурстарды және басқа құралдарды пайдалану арқылы оқу процесін қызықты әрі тиімді ете алады. Бұл инновациялар оқушыларға география ерекшеліктерін жақсы түсінуге, деректерді талдау дағдыларын дамытуға және ойындар мен қосымшалар арқылы ақпаратты есте сақтауға көмектеседі. Осылайша, заманауи технологиялар мен оқыту әдістерін қолдану мектеп бағдарламасында географияны оқыту сапасын едәуір арттыра алады.

Жаһандану және ақпараттық технологиялардың қарқынды дамуы оқушылардан фактілер мен анықтамаларды білуді ғана емес, сонымен қатар үлкен көлемдегі деректерді талдау және түсіндіру дағдыларын талап етеді. Бұл тұрғыда жаңа технологияларды қолдану күрделі географиялық құбылыстар мен процестерді тереңірек түсінуге ықпал етеді. Мысалы, интерактивті карталармен, 3D модельдермен немесе виртуалды шындықпен жұмыс істеу мектеп оқушыларына оның ерекшеліктері мен басқа аймақтармен байланысын зерттей отырып, әлемнің кез-келген нүктесімен танысуға мүмкіндік береді. Бұл тәсіл пәнге деген қызығушылықты арттырады және оқушыларды географияны өз бетінше оқуға ынталандырады.

Заманауи білім жаңа технологияларды қолдануға көбірек көңіл бөледі және бұл таңғаларлық емес. Цифрлық революция дәуірінде, кез келген уақытта және кез келген жерде ақпаратқа қол жеткізу мүмкін болған кезде, дәстүрлі оқыту әдісі оқушылардың толыққанды дамуы үшін жеткіліксіз болып шығады. Географияны оқытуда инновациялық технологиялар ерекше маңызға ие. Олардың көмегімен оқытушылар оқу процесін жылдан жылға кеңілдендірілген нәтижелермен өндіріс процесіне айналдыруға тырысады [1, б.124].

Жаңа технологияларды қолдану географияны оқытуды интерактивті және көрнекі етуге мүмкіндік береді. Дәстүрлі оқулықтар мен карталар компьютерлік бағдарламалардың, интерактивті карталардың немесе виртуалды шындықтың арқасында алуға болатын жанды және динамикалық тәжірибені ұсына алмайды.

Географияны оқыту процесіне жаңа технологияларды біріктірудің бір мысалы-жетінші сынып тәжірибесі. Бұл тәжірибе жер шарымен жұмыс істеуге арналған арнайы бағдарламаларды, интерактивті карталар мен атластарды, сондай-ақ әртүрлі елдер мен континенттерге виртуалды экскурсияларды пайдаланады. Бұл оқушыларға география туралы теориялық білім алуға ғана емес, сонымен қатар оларды жаңа технологиялар арқылы әлемді аша отырып, іс жүзінде қолдануға мүмкіндік береді.

Мысалы, мамандандырылған бағдарламалардың арқасында оқушылар жердің әртүрлі аймақтарының климаттық ерекшеліктерін зерттей алады, температура, жауын-шашын және басқа параметрлер туралы деректерді салыстыра алады. Олар уақыт өте келе климаттың өзгеруін зерттей алады және адам әрекетінің қоршаған ортаға әсерін талдай алады. Интерактивті карталар оқушыларға елдердің шекараларымен, астаналарымен және әртүрлі аймақтардың басқа да географиялық ерекшеліктерімен танысуға мүмкіндік береді.

Жаңа технологияларды қолданудың маңызды құрамдас бөлігі-мұғалім мен оқушылар арасында ақпарат алмасу мүмкіндігі. Арнайы қолданбалар немесе онлайн платформалар арқылы тәуелсіз сабақтар ұйымдастыруға немесе интерактивті сабақтар өткізуге болады, онда студенттер сұрақтар қоюға және мұғалімнен дереу кері байланыс алуға мүмкіндік алады.

Осылайша, Географияны оқытуда жаңа технологиялардың интеграциясы қазіргі білім беруде шешуші рөл атқарады. Бұл оқу процесін қызықты әрі тиімді етеді, оқушылардың пәнді оқуға белсенді қатысуын ынталандырады және ақпаратпен жұмыс істеу дағдыларын дамытады. 7-сынып оқушылары жаңа технологияларды қолдана отырып, географиялық материалмен танысып қана қоймай, оны тәжірибеде қолдануға мүмкіндік алады, бұл білімді тереңірек игеруге ықпал етеді.

Ойын технологиясын қолдану мектеп бағдарламасында географияны оқытуда да пайдалы болуы мүмкін. Мысалы, виртуалды шындық ойындары студенттерге географиялық ұғымдар мен орындарды жақсырақ түсінуге, сондай-ақ экожүйелер мен жануарлардың салдарын зерттеуге көмектеседі [2, б б.].

Зерттеу материалдары мен әдістемесі

Қазіргі уақытта цифрлық технологиялар адамдардың өмірінің барлық салаларына еніп жатыр, өзгерістердің бұл бағыты – білім беру айналып өтпейді. Оқу процесінде жаңа технологияларды белсенді қолданудың бір бағыты – Географияны зерттеу.

Мақалада жетінші сыныптағы географиялық процестерді зерттеуге оқушылардың қатысуын ынталандыру үшін жаңа технологияларды қолдану тәжірибесі талқыланады.

Географияны оқытудағы негізгі мақсаттардың бірі-оқушылардың кеңістіктік қатынастар мен тәуелділіктер туралы түсініктерін қалыптастыру. Дәрістер мен оқулықтарды пайдалану сияқты дәстүрлі оқыту әдістері әрқашан жоғары белсенділік пен пәнге деген қызығушылықты арттыра бермейді. Сондықтан оқушыларға географиялық процестерді өз бетінше зерттеуге мүмкіндік беретін әртүрлі жаңа технологияларды қолдану туралы шешім келдім.

Осындай құралдардың бірі интерактивті карталарды пайдалану болды. Оқушылар әртүрлі географиялық ерекшеліктері бар интерактивті карталарды ұсынатын арнайы бағдарламаларға немесе сайттарға қол жеткізе алды. Бұл құралдардың көмегімен студенттер әртүрлі аймақтарды зерттей алады, климаттың ерекшеліктерін, жерді пайдалануды және географияның басқа аспектілерін зерттей алады. Карталардың интерактивтілігі оқушыларға зерттеу тақырыбын өз бетінше таңдауға, сұрақтар қоюға және оларға жауап алуға мүмкіндік берді.

Тағы бір құрал географиялық ақпараттық жүйелерді (ГАЗ) қолдану болды. Оқушыларға әртүрлі географиялық деректерді көрсете алатын өздерінің ГАЗ картасын жасау ұсынылды. Бұл ретте оқушылар әртүрлі нысандар (мысалы, өзендер, көлдер, қалалар) туралы ақпаратты өз бетінше жинап, картаға қосты. Бұл тәсіл оқушыларға кеңістіктік байланыстар мен тәуелділіктерді толық түсінуге мүмкіндік берді.

Сондай-ақ географияны оқыту үдерісінде виртуалды шындықты (VR) қолдану жүзеге асырылды. Оқушылар сыныптан шықпай-ақ әлемнің әртүрлі жерлеріне бару мүмкіндігіне ие болды. Олар географиялық нысандарды аралап, олардың ерекшеліктерін зерттеп, қоршаған әлем туралы жаңа білім ала алды. VR-ді қолдану оқушылардың зерттелетін тақырыпқа «толық енуіне» және пәнге деген қызығушылығын арттыруға мүмкіндік берді.

Географияны оқытуда жаңа технологияларды қолдану нәтижесінде оқушылар пәнге үлкен белсенділік пен қызығушылық танытты. Олар өз бетінше жұмыс істей бастады, өз білімдері мен дағдыларына сенімді болды. Интерактивті карталарды, ГАЗ мен VR қолдану оларға географиядағы кеңістіктік байланыстар мен тәуелділіктерді жақсы түсінуге көмектесті.

Осылайша, географияны оқытуда жаңа технологияларды интеграциялау оқушылардың географиялық процестерді меңгерудегі белсенділігін арттырудың тиімді әдісі болып шықты. Бұл құралдар оқушыларға географиялық материалды өз бетінше зерттеуге, кеңістіктік байланыстар

мен тәуелділіктер туралы түсінік қалыптастыруға, географияны оқуға деген қызығушылық пен ынтаны арттыруға мүмкіндік береді.

Электрондық карталар мен географиялық ақпараттық жүйелер (ГАЖ) географияны оқытуда белсенді түрде енгізіліп жатқан инновациялық технологияларды білдіреді. 7-сыныпта олар бірқатар артықшылықтар береді және материалды тиімдірек меңгеруді қамтамасыз етеді. Электрондық карталардың басты артықшылықтарының бірі олардың интерактивтілігі болып табылады. Оқушылар картаны үлкейтіп, шарлай алады, әртүрлі нысандар мен құбылыстар туралы қосымша мәліметтерді таба алады. Бұл оларға зерттелетін материалдың географиялық контекстін жақсырақ түсінуге және білімдерін тереңдетуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, электронды карталар дәстүрлі атластармен салыстырғанда деректердің дәлдігі мен өзектілігін жоғарылатады.

ГАЖ – бұл әр түрлі сипаттағы мәліметтерді: карталарды, статистикалық ақпаратты, фотосуреттерді және басқа ресурстарды біріктіретін компьютерлік жүйе. Олар кеңістіктік деректерді талдауға және күрделі модельдерді құруға мүмкіндік береді. 7-сыныпта ГАЖ әр түрлі географиялық құбылыстарды, мысалы, популяциялардың таралуын, климаттық өзгерістерді немесе экологиялық мәселелерді зерттеу үшін қолданыла алады. Оқушылар өз бетінше зерттеу жүргізе алады және алынған нәтижелерді картада визуализациялай алады.

Қазіргі уақытта заманауи технологияларды қолдану білім беруде кеңінен таралуда және география саласында да ерекшелік жоқ. Р. Браунның және М. Гарсиа мақаласында 7-сынып оқушыларымен өткізілген сабақтар негізінде географиялық ақпараттық жүйелерді (ГАЖ) орта мектептің оқу бағдарламасына енгізу тәжірибесін егжей-тегжейлі зерттейді [3].

Зерттеу барысында ГАЖ технологияларын қолдану географияны оқыту үдерісін едәуір жақсартып, оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттыратындығы анықталды. ГАЖ көмегімен студенттер географиялық деректерді интерактивті түрде зерттеуге, өз карталарын құруға және кеңістіктік қатынастарды талдауға мүмкіндік алды.

7-сыныптағы оқу үдерісінде ГАЖ-ды қолдану арқылы оқыту тәжірибесінен алынған негізгі сабақтарға мыналар кіреді:

1 Интерактивті және тартымды ГАЖ құралдарын қолдану арқылы оқушылардың ынтасын арттыру және олардың оқу іс-әрекетін жандандыру;

2 Географиялық деректермен жұмыс істеу және өз карталарын жасау барысында оқушылардың кеңістіктік ойлау және аналитикалық ойлау дағдыларын дамыту;

3 Географиялық ұғымдарды және әртүрлі географиялық құбылыстар мен процестердің өзара байланысын түсінуді жетілдіру;

4 Білім берудің жалпы сапасын арттыру және оқушыларды география саласындағы күрделі тақырыптар мен тапсырмаларды меңгеруге дайындау.

Осылайша, 7-сыныптың оқу үдерісіне ГАЖ технологияларын енгізу тәжірибесі олардың географияны оқытудағы тиімділігі мен болашағын растайды. Бұл тәжірибе білім беру тәжірибесін байыту және оқушылардың географияны оқуға деген қызығушылығын арттыру мақсатында білім беру үдерісіне жаңа технологияларды одан әрі дамытуға және енгізуге негіз бола алады [4].

Мектепте өткізілген практикалық жұмыс нәтижесінде 7-сынып оқушыларына географияны оқытуды электронды карталар мен ГАЖ-ды тиімді пайдаланудың мысалы ретінде «Менің туған елім» жобасын жүзеге асыра отырып, оқушыларға арнайы бағдарламалық жасақтама арқылы өз аймағының интерактивті картасын жасау. Олар картада негізгі табиғи ерекшеліктерді (таулар, өзендер, көлдер), әкімшілік-аумақтық бөліністерді (қалалар, аудандар) және басқа да қызығушылық тудыратын мәліметтерді көрсете алды. Әрбір нысан ақпаратпен – фотосуреттермен, тарихтың сипаттамасымен немесе көрікті жерлермен қамтамасыз етілді. Бұл жоба оқушыларға өз аймағын, оның ерекшеліктері мен мәселелерін тереңірек зерттеуге мүмкіндік берді.

Сондай-ақ, виртуалды экскурсияларды өткізу үшін электронды карталар мен ГАЖ-ны пайдалану мүмкіндігін атап өткен жөн. Оқушылар елдер мен континенттерді аралап, олардың географиялық ерекшеліктерін, көрікті жерлерін және мәдениетін зерттей алады. Бұл олардың ой-өрісін кеңейтуге, әртүрлі мәдениеттермен танысуға және географияға деген қызығушылықтарын дамытуға мүмкіндік береді.

Заманауи білім беру үдерісінде оқыту үшін жаңа технологияларды қолдануға көбірек көңіл бөлінуде. Виртуалды экскурсиялар мен географиялық қосымшалар әсіресе белсенді интеграцияланған, бұл студенттердің географияны оқудағы білім беру тәжірибесін кеңейтуге мүмкіндік береді.

Виртуалды экскурсиялар – бұл жерде физикалық қатысусыз әлемнің әртүрлі бөліктеріндегі интерактивті сапарлар. 3D көзілдіріктері немесе интерактивті тақталар сияқты арнайы бағдарламалар мен жабдықтардың көмегімен оқушылар географиялық ерекшеліктерін зерттей отырып, әртүрлі елдер мен континенттерді аралай алады. Мысалы, мектепте өтілген педагогикалық практика кезінде оқушыларға өткізілген сабақ барысында

Австралияға барып, оның флорасы мен фаунасын зерттеп көріп, содан кейін Африкаға көшіп, оның климаттық аймақтарын зерттей алдық.

Сондай-ақ смартфондармен немесе планшеттерде қолжетімді географиялық қолданбалар кеңінен қолданылды. Бұл қосымшалар арқылы әлемнің әр түрлі аймақтары туралы ақпарат алуға, оқушыларға карталары мен географиялық ерекшеліктерін зерттеуге мүмкіндік берілді. Мысалы, қосымшалардың көмегімен тау жоталары мен өзендерді зерттеуге, сондай-ақ әр түрлі елдердің мәдени орындары туралы білуге.

Менің пайымдауымша бойынша географияны оқытуда виртуалды экскурсиялар мен географиялық қосымшаларды пайдаланудың бірнеше артықшылығы бар. Біріншіден, бұл оқушыларға зерттелетін пәннің әртүрлі аумақтары мен объектілері туралы көрнекі түсінік алуға мүмкіндік береді. Тек оқулықты оқуды немесе фотосуреттерді қараудың орнына, оларға 3D форматында қарай алу немесе тіпті белгілі бір аймақ бойынша виртуалды рейс жасау алуға болатығы дәлелденді. Екіншіден, жаңа технологияларды қолдану білім алушылар үшін оқу үдерісін қызықты өтуіне ықпалын жасайды. Олар қолданбамен немесе бағдарламалармен белсенді түрде әрекеттесу арқасында өздерінің географияны оқуға деген қызығушылығын әлде қайда арттыра түседі. Сонымен қатар, саяхат бағытын өз бетінше таңдай білу білім алушыларға зерттеуші кейіпін сезінуге мүмкіндік береді және олардың шығармашылық ойын дамытады.

Сонымен, виртуалды экскурсиялар мен географиялық қосымшалар материалдарды тереңірек игеруге өз ықпалын тигізеді. Оқушылар саяхаттарды қайталай алады немесе объектілерді бірнеше рет зерттей алады, бұл алған білімдерін шындейге үлкен көмегін береді. Сондай-ақ, оқытудың мұндай әдістері әрбір оқушының қажеттіліктерін ескере отырып, оқу үдерісін жекелендіруге мүмкіндік жасайды.

Осылайша, виртуалды экскурсиялар мен географиялық қосымшалар оқушылардың географияны меңгерудегі білім беру тәжірибесін кеңейтудің тиімді құралы болып табылады. Олар оқу үдерісін қызықтырақ және көрнекі етеді, шығармашылық ойлауды ынталандырады және материалды терең меңгеруге ықпал етеді. Сондықтан оқытуда жаңа технологияларды қолдану 7-сыныпқа арналған география бағдарламасының ажырамас бөлігіне айналуы тиіс.

Зерттеу нәтижелері және оларды талқылау

7-сыныпқа өткізілген сабақтарды қортындылай келе географияны оқытуда жаңа технологияларды интеграциялаудың тиімділігін бағалау зерттеудің негізгі аспектісі болып табылатындығын ұғындым. Нәтижелерді

талдау арқылы жаңа технологияларды қолдану оқу үдерісінде орын алған оң өзгерістер деп қорытынды жасауға болады.

Атап өтуге болатын бірінші нәтиже – оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттыру. Интерактивті карталарды, үш өлшемді модельдерді және виртуалды экскурсияларды пайдалану география сабақтарын интерактивті және шынайы етуге мүмкіндік береді. Бұл оқушылардың назарын аударуға көмектеседі және сабаққа белсенді қатысуға негіз жасайды.

Екінші нәтиже – оқушылардың географияны оқуға деген ынтасын арттыру. Жаңа технологиялар пәнге заманауи тұрпат беріп, оны нақты мысалдармен және тапсырмалармен байланыстырады. Оқушылар география сабағында алған білімдерінің практикалық құндылығын көреді және бұл олардың оқу іс-әрекетін ынталандырады.

Үшінші нәтиже ақпаратты қабылдауды жақсартумен байланысты. Бейне және аудио сияқты мультимедианы пайдалану білімгерлердің географиялық фактілер мен ұғымдарды есте сақтауды және түсінуді едәуір жеңілдетеді. Көрнекі бейнелер білімді құрылымдауға және географиялық құбылыстардың жарқын бейнесін жасауға көмегін келдіреді.

Төртінші нәтиже – ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ) пайдалану дағдыларын дамыту. Жаңа технологиялармен жұмыс істеу барысында оқушылар компьютермен жұмыс істеу, интернеттен ақпаратты іздеу, деректерді талдау және презентациялар жасау дағдыларын меңгереді. Бұл дағдылар заманауи білім берудің ажырамас бөлігі болып табылады және оқушылардың кейінгі белсенді өміріне өз пайдасын әкеледі.

Жалпы, 7-сыныпта жасалынған жұмыстар нәтижесінде географияны оқытуда жаңа технологияларды қолдану арқылы өткізілген сабақтар оң нәтижелерін көрсетті. Оқушылар пәнге көбірек қызығушылық танытты, оқуға деген ынтасын арттырды, ақпаратты жақсырақ меңгеріп, АКТ-мен жұмыс істеу дағдыларын дамытты [5]. Бұл нәтижелер білім беру үдерісіне жаңа технологияларды интеграциялау 7-сыныпта географияны оқытудың тиімді тәсілі екенін көрсетеді.

Қазіргі әлемде технологиялар білім беру үдерісінде барған сайын маңызды рөл атқаруда. Олардың оқу бағдарламаларына интеграциясы интерактивті және құруға мүмкіндік береді оқытудың тиімді формасы, әсіресе география сияқты көрнекілік пен кеңістіктік ойлауды қажет ететін пәндерде. Мақала негізінде Зудинова Е. В., Коршунова О. А., Смагина В. А. 7-сыныпқа арналған интерактивті технологияларды қолдана отырып, географияны оқытуды оңтайландырудың келесі тәсілдері мен әдістерін бөліп көрсетуге болады [6]:

1 Білім берудегі жаңа технологияларды интеграциялаудың басты мақсаты материалды неғұрлым белсенді және жан-жақты меңгеруге жағдай жасау болып табылады. Географиялық ұғымдар мен процестерді визуализациялауды жеңілдету үшін виртуалды карталар, симуляциялар және анимациялар сияқты интерактивті оқу материалдарын енгізу.

2 Оқушыларды оқу үдерісіне белсенді түрде тарту үшін интерактивті оқыту платформалары мен қолданбаларын пайдалану, мысалы, оқу барысында ойындар немесе жарыс түріндегі тапсырмалар арқылы.

3 Оқушыларға әртүрлі географиялық аймақтар мен құбылыстарды зерттеуге мүмкіндік беру үшін кеңейтілген шындық технологияларын пайдалану арқасында, виртуалды экскурсиялар мен экспедициялар жүргізу.

4 География пәнін оқытуды қолдайтын қосымша материалдарға, тапсырмаларға және оқу ресурстарына қол жеткізу үшін онлайн ресурстар мен білім беру платформаларын пайдалану.

5 Интерактивті технологияларды бағалау құралдарына және кері байланыс нысандарына біріктіру, мысалы, онлайн сынақтар, сауалнамалар, және веб-конференциялар, оқу жетістіктерін бағалау және идеялармен бөлісу.

Ол сондай-ақ ақпаратпен жұмыс істеу, сыни тұрғыдан ойлау және өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын дамытуға ықпал етеді. Бұл мақалада біз 7-сынып оқушылары үшін географиядан оқу үдерісіне жаңа технологияларды табысты енгізу тәжірибесімен бөлісеміз, сонымен қатар мұғалімдердің осы жаңалықтарды енгізуде кездесетін артықшылықтары мен қиындықтарын қарастырамыз.

Қазіргі әлемде оқытуда жаңа технологияларды қолдану барған сайын танымал және тиімді болып келеді. Атап айтқанда, географияны оқытуда жаңа технологияларды интеграциялаудың бірқатар артықшылықтары бар.

Біріншіден, жаңа технологияларды пайдалану білім алушылар үшін оқу тәжірибесін интерактивті және қызықты етуге мүмкіндік береді. Мысалы, компьютерлік бағдарламалар мен интерактивті карталардың көмегімен әлемнің әр түрлі елдеріне немесе аймақтарына виртуалды экскурсиялар жасауға болады. Бұл оқушылардың елді мекен және оның ерекшеліктері туралы ақпарат алып қана қоймай, сонымен бірге іс жүзінде сол жерге баруға мүмкіндік береді, бұл пәнге деген қызығушылықты айтарлықтай арттырады.

Екіншіден, жаңа технологиялар оқушыларға материалмен белсенді араласуға мүмкіндік береді. Мысалы, компьютерде немесе планшетте интерактивті тапсырмаларды пайдалану студенттерге әртүрлі географиялық мәселелер бойынша өз бетінше зерттеу жүргізуге мүмкіндік береді. Олар деректерді талдай алады, графиктер мен карталарды құрастыра алады және

алынған нәтижелерге сүйене отырып қорытынды жасай алады. Бұл олардың сыни ойлауын және өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын дамытады.

Үшіншіден, жаңа технологияларды қолдану оқушыларға өз қарқынымен білім алуға мүмкіндік береді. Онлайн курстар немесе бейне дәрістер арқылы олар материалды өздеріне ыңғайлы кез келген уақытта және қажетті көлемде меңгере алады. Бұл, әсіресе, оқытудың жеке ерекшеліктері бар қандай да бір себептермен мектепке бара алмайтын балаларға қатысты.

Осылайша, географияны оқытуда жаңа технологияларды интеграциялаудың көптеген артықшылықтары бар. Ол оқу үдерісін қызықты және тартымды етеді, оқушылардың сыни ойлауын және дербестігін дамытады, сонымен қатар материалды өз қарқынымен меңгеруге мүмкіндік береді.

Географияны оқытуда жаңа технологияларды тиімді пайдалану табысты және қызықты білім беру үдерісінің негізгі аспектісі болып табылады. Жоғарыда айтылып кеткен мәліметтерді қорытындылай келе 7-сынып мұғалімдеріне жаңа технологияларды сабақтарына барынша тиімді енгізуге көмектесетін нұсқаулықтар ұсынылған.

1 Сабаққа дайындық: Сабақты бастамас бұрын белгілі бір географиялық тақырыпты зерттеуге пайдалы болуы мүмкін қолжетімді онлайн ресурстармен, қолданбалармен және бағдарламалармен танысу қажет. Сабақтың мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес келетін материалдарды таңдаңыз.

2 Интерактивті презентациялар: PowerPoint немесе Prezi сияқты интерактивті презентациялар жасау үшін бағдарламаларды пайдаланыңыз. Бұл күрделі географиялық ұғымдарды визуализациялауға мүмкіндік береді және сабақты оқушылар үшін көрнекі және есте қаларлықтай етеді.

3 Виртуалды экскурсиялар: Google Earth немесе National Geographic Kids сияқты қолданбаларды немесе онлайн платформаларды пайдаланып виртуалды экскурсиялар жасаңыз. Оқушылар сыныптан шықпай-ақ әлемнің әртүрлі жерлерін зерттей алады және олар туралы қызықты деректерді біле алады.

4 Ойын технологиясы: География сабағында ойындар мен жұмбақтарды қолдану оқушылардың белсенділігін арттыруға және логикалық ойлау қабілетін дамытуға көмектеседі. Арнайы білім беру ойындарын пайдаланыңыз немесе өз тапсырмаларыңыз бен квесттеріңізді жасаңыз.

5 Топтық жұмыс: Оқушыларды жобаларда немесе презентацияларда бірлесіп жұмыс істеу үшін онлайн қызметтерді пайдалануға шақырыңыз. Бұл топтық жұмыс дағдыларын дамытуға көмектеседі, сонымен қатар әрбір оқушыға жалпы нәтижеге үлес қосуға мүмкіндік береді.

6 Білімді бағалау: Географиялық тақырыпты меңгергеннен кейін оқушылардың білімін тексеру үшін онлайн тестілерді немесе сауалнамаларды қолданыңыз. Бұл сыныптың үлгерімін жылдам бағалауға және білімдегі олқылықтарды анықтауға мүмкіндік береді.

Қорытынды

7-сыныпта географияны оқытуда жаңа технологияларды біріктіру қазіргі білім беру тәжірибесіндегі маңызды қадам болып табылады. Осы зерттеу барысында интерактивті карталар, географиялық ақпараттық жүйелер және виртуалды экскурсиялар сияқты заманауи технологияларды қолдану студенттердің оқу материалын тереңірек және қызықты игеруіне ықпал ететіні анықталды.

Зерттеу нәтижелері 7-сынып оқушылары интерактивті оқыту әдістері қолданылған кезде географияны үйренуге көбірек қызығушылық пен мотивация көрсететінін көрсетті. Бұл оларға кеңістіктік ұғымдарды, географиялық процестерді және әлемнің әртүрлі аймақтары арасындағы байланысты жақсы түсінуге мүмкіндік береді.

Жаңа технологияларды біріктіру тәжірибесі сонымен қатар оқушылардың оқу процесіне белсенді қатысуын ынталандыру үшін мультимедиялық ресурстар мен интерактивті тапсырмаларды пайдаланудың тиімділігін растады. Бұл олардың сыни ойлауын, аналитикалық дағдыларын және цифрлық ортада ақпаратпен жұмыс істеу қабілетін дамытуға ықпал етеді.

Осылайша, 7-сыныпта географияны оқытуға жаңа технологияларды біріктіру білім беру сапасын жақсартуға, оқу процесін қызықты өрі тиімді етуге, сондай-ақ оқушыларды цифрлық дәуірдің заманауи сын-қатерлері мен мүмкіндіктеріне дайындау әлеуетіне ие. Осы саладағы қосымша зерттеулер мен әзірлемелер оқу процесінде технологияны қолданудың практикалық мүмкіндіктерін кеңейтуге және географиялық оқытуды оқушылар үшін одан да тартымды және тиімді етуге көмектеседі.

Пайдаланылған деректер тізімі

1 **Васянин, В. И.** Упражнения на развитие творческих способностей [Текст]. – 2007.

2 **Кларин, М. В.** Технологии обучения: идеал и реальность [Текст]. – Рига, 1999.

3 **Андреева, Г. М.** Социальная психология / Г. М. Андреева – [Текст] – М. : Аспект Пресс, 2001.

4 **Браун, Р., Гарсия, М.** Интеграция ГИС-технологий в учебную программу по географии средней школы : уроки, извлеченные из урока 7-го

класса [Текст] // Международный журнал географического образования. – 2018. – 25 (4). – С. 301–315.

5 **Трусов, А. А., Карасева, О. П.** Интеграция информационных и коммуникационных технологий в образовательный процесс [Текст]. – М. : Просвещение, 2015. – 240 с.

6 **Зудинова, Е. В., Коршунова, О. А., Смагин, В. А.** Оптимизация процесса обучения географии с использованием интерактивных технологий [Текст]. – М. : Издательство НИЦ Инфра-М, 2017. – 180 с.

7 **Котова, Н. В., Степанов, А. С.** Применение веб-технологий в образовательном процессе при изучении географии [Текст]. – М. : ЛитРес, 2018. – 150 с.

8 **Резцова, О. А., Смирнов, Д. Л.** Развитие критического мышления и пространственной грамотности учащихся с помощью виртуальной реальности [Текст]. – М. : Педагогическое общество России, 2019. – 200 с.

9 **Бабанский, Ю. К.** Выбор методов обучения в средней школе [Текст]. – М. : Педагогика, 1996. – 646 с.

10 **Гурьев, А. И.** Развитие самостоятельности и творческой активности [Текст]. – Челябинск, 1997. – 21 с.

References

1 **Vasyaniya, V. I.** Uprazhneniya na razvitie tvorcheskikh sposobnostei. [Exercises for the development of creative abilities] [Text]. – 2007.

2 **Klarin, M. V.** Technologii obucheniya: ideal i realnose [Learning technologies: ideal and reality] [Text]. – Riga, 1999.

3 **Andreeva, G. M.** Sociealnaya psihologia [Social psychology] [Text] / G. M. Andreeva. – Moscow : Aspect Press, 2001.

4 **Brown, R., Garcia, M.** Integracia GIS tehnologii v uchebnuyu programou po geografii sredney shkoly : uroki, izvlechennye uz uroka 7-go classa [Integrating GIS Technologies into the Secondary School Geography Curriculum : Lessons learned from a 7th Grade lesson] [Text] // Mezhdunarodnye zhurnal geograficheskogo obrazovaniya. – 2018. – 25 (4). – P. 301–315.

5 **Trusov, A. A., Karaseva, O. P.** Integracia informazionnyh i komunikazionnyh tehnologii v obrazovatelny process [Integration of information and communication technologies into the educational process] [Text]. – Moscow : Prosveshcheniya, 2015. – 240 p.

6 **Zudinova, E. V., Korshunova, O. A., Smagin, V. A.** Optimizacia processa obuceniya geografii s ispolzovaniem interaktivnyh tehnologii [Optimization of

the geography learning process using interactive technologies] [Text]. – Moscow : Publishing House of SIC Infra-M, 2017. – 180 p.

7 **Kotova, N. V., Stepanov, A. S.** Primeneniya web-technologii v obrazovatelnom processe pri izuchenii geografii [The use of web technologies in the educational process in the study of geography] [Text]. – Moscow : LitRes, 2018. – 150 p.

8 **Reztsova, O. A., Smirnov, D. L.** Razvitie Criticeskogo myshlenia I prostranstvennoy gramotnosti uchashikhsya s pomoshchueo virtuoalnoy realnosti [Developing students' critical thinking and spatial literacy through virtual reality] [Text]. – Moscow : Pedagogical Society of Russia, 2019. – 200 p.

9 **Babansky, Yu. K.** Vybora metodov obucheniya v srednei shkole [The choice of teaching methods in secondary school] [Text]. – Moscow : Pedagogy, 1996. – 646 p.

10 **Guryev, A. I.** Razvitie samostoyotelnosti I tvorchesky aktivnosti [Development of independence and creative activity] [Text]. – Chelyabinsk, 1997. – 21 p.

Поступило в редакцию 11.03.24.

Поступило с исправлениями 01.04.24.

Принято в печать 12.06.24.

**П. К. Менлибай, М. Н. Мусабаява*

Евразийский национальный университет имени Л. Н. Гумилева,

Республика Казахстан, г. Астана

11.03.24 ж. баспаға түсті.

01.04.24 ж. түзетулерімен түсті.

12.06.24 ж. басып шығаруға қабылданды.

ИНТЕГРАЦИЯ НОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРЕПОДАВАНИЕ ГЕОГРАФИИ: ОПЫТ 7 КЛАССА

Этот исследовательский проект призван объединить новые технологии в обучении географии на уровне 7 класса. Внедрение инновационных методов и средств обучения в современном образовательном контексте является актуальной задачей, направленной на повышение эффективности учебного процесса и привлечение внимания учащихся.

Цель исследования – выявить опыт интеграции новых технологий в процесс преподавания географии в 7 классе, а также оценить их влияние на академические достижения учащихся и их мотивацию к изучению предмета.

В исследовании использовались различные инновационные методы, такие как интерактивные обучающие платформы, виртуальные экскурсии, компьютерные программы для создания географических моделей и другие. Особое внимание было уделено использованию интерактивных методов обучения, способствующих активному участию учащихся в учебном процессе.

Результаты исследования показали положительное влияние интеграции новых технологий на преподавание географии в 7 классе. Учащиеся проявили больший интерес к предмету, улучшили академическую успеваемость и развили навыки работы с современными информационными технологиями.

Таким образом, интеграция новых технологий в преподавание географии на уровне 7 класса является эффективным и перспективным подходом, способствующим повышению качества образования и мотивации учащихся к изучению предмета.

Ключевые слова: новые технологии, мультимедийные технологии, инновации, интерактивная карта, ГИС технологии, виртуальные экскурсии.

**P. K. Menlibay, M. N. Musabayeva*
L. N. Gumilyov Eurasian National University,
Republic of Kazakhstan, Astana;
Received 11.03.24.
Received in revised form 01.04.24.
Accepted for publication 12.06.24.

INTEGRATION OF NEW TECHNOLOGIES IN GEOGRAPHY TEACHING: 7TH GRADE EXPERIENCE

This research project aims to combine new technologies in geography teaching at the 7th grade level. The introduction of innovative teaching methods and tools in the modern educational context is an urgent task aimed at improving the effectiveness of the educational process and attracting the attention of students.

The purpose of the study is to identify the experience of integrating new technologies into the process of teaching geography in 7th grade, as well as to assess their impact on students' academic achievements and their motivation to study the subject.

The study used various innovative methods, such as interactive learning platforms, virtual tours, computer programs for creating geographical models, and others. Special attention was paid to the use of interactive teaching methods that promote the active participation of students in the educational process.

The results of the study showed the positive impact of the integration of new technologies on the teaching of geography in the 7th grade. The students showed more interest in the subject, improved academic performance and developed skills in working with modern information technologies.

Thus, the integration of new technologies into geography teaching at the 7th grade level is an effective and promising approach that contributes to improving the quality of education and motivating students to study the subject.

Keywords: New technologies, multimedia technologies, innovations, interactive map, GIS technologies, virtual tours.

Теруге 12.06.2024 ж. жіберілді. Басуға 28.06.2024 ж. қол қойылды.

Электронды баспа

1,55 Кб RAM

Шартты баспа табағы 5,75.

Таралымы 300 дана. Бағасы келісім бойынша.

Компьютерде беттеген З. Ж. Шокубаева

Корректорлар: А. Р. Омарова

Тапсырыс № 4243

Сдано в набор 12.06.2024 г. Подписано в печать 28.06.2024 г.

Электронное издание

1,55 Кб RAM

Усл.п.л. 5,75. Тираж 300 экз. Цена договорная.

Компьютерная верстка З. Ж. Шокубаева

Корректоры: А. Р. Омарова

Заказ № 4243

«Toraighyrov University» баспасынан басылып шығарылған

Торайғыров университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

«Toraighyrov University» баспасы

Торайғыров университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

8 (7182) 67-36-69

e-mail: kereku@tou.edu.kz

www.pedagogic-vestnik.tou.edu.kz